

**Začátek velké cesty
aneb „s Pražskými domy za zády“**

Téměř po celý rok 2021 měli návštěvníci divadelního studia možnost zastavit se u devíti fotografií Petra Vápeníka a odhadovat, které místo Prahy je zachyceno. Více než desetkrát jsme měli příležitost být s fotkami společně s autorem a vyslechnout si barvitě příběhy související s jejich vznikem. Setkání umožňovala nejen poznat autora a jeho tvorbu, ale také připomněla mnohaletou historii projektu Pražské domy, který formou

víkendových vycházek mapuje architekturu Prahy dům po domu podle čísel popisných. petrvapenik.cz / prazskedomy.divadlokamen.cz

Petr Vápeník – komentovaná prohlídka

**Dvě otázky pro herečky a herce
z Dešťové hole:**

- 1. Jakou postavu hraješ a co s ní máš osobně společného?**
- 2. Co se ti vybaví, když se řekne vesnická tancovačka?**

Lenka Ch:

- Hraju Bohunu a krom toho, že jsem také Jihočeška, s ní vlastně nic moc společného nemám. Zato se hezky doplňujeme – ona mě trochu uzemňuje a učí mě, že život může být někdy také dost zatékající a profukující, a já jí možná na oplátku zase propůjčuji trochu mimořádné odlehčenosti a potouchlosti.
- Hoří, má panenku!

Lucie Z:

- Jakou postavu hraju. V životě či na jevišti? Pořád dokola tu stejnou?
- Hode byly hode bodó / zabili sme kozo chodó / hojája hojája hojájája

Zdeňka B:

- Hraju postavu Terezy. Myslím, že jí celkem rozumím v nějaké jako obavě (nebo strachu???) ze ztráty Zbyňka – svého muže. Jako ono sice škodí mít strach, ať už z čehokoli. A už vůbec není zdravé si někoho přivlastňovat, tudíž se pak bát, že mi ho někdo (kdokoli/cokoli) vezme. Ale je to našťestí nějak přirozený, taková ta ženská obava o ztrátu mužského elementu v jejím

životě (ať už doživotně, nebo i jen dočasně). Podle mě je to tak dobře a žádná žena by se neměla tvářit, že se o svého chlapa nebojí.

2. No jéééžiši. Tak třeba panák zelený asi za 10 korun nebo kolik. Ale taky třeba chlebičky, papírový stužky (nebo taková ta divná výzdoba visící ze stropu). No a taky radost. Úplně jednoduchá čirá radost. Z levného chlastání, sousedskéjch bitek, trapnejch sploužáků. Krásný zpestření života prostě.

Martin P:

- Zbyněk. Společného: Mám určitý vhlad do nočních blouznění, neb sám trpím náměsíčností. A potom rozpor mezi romantickou duší indiána a všedním životem a prací v kanceláři – to je asi obecně lidská zkušenost, kterou zažívá řada z nás.
- Pro mě jako Pražáka spíš nezažitá exotika. Zakouřený sál, umakart, levný alkohol.

Petr M:

- Zbyněk; celkem normální chlápek ve středním věku. Naštěstí má indiánské sklony. Indiánské sklony nedokážu definovat, neboť slovo definice je indiánským sklonům cizí; každý ale nějak tušíme, o co jde. No, a také: špatně spí; podle všeho ještě hůř než já; je pro mě vzorem nespavosti, zatím našťestí nedostíženým...
- První setkání s mou budoucí ženou. Trapasy a nedorozumění. Alkohol, který člověk vytancuje. Zpocená košile lepící se na tělo při romantické procházce mrazivou nocí při půlnoční pauze. Celá vesnice pohromadě.

Poříčská madona

Hra s podtitulem „o překrásném obraze, jehož jediným nedostatkem je, že je úplně fiktivní“ nebo také „objevná cesta posázavským rákosím vyrůstajícím z románu Jáchyma Topola Citlivý člověk“ se hrála jak v našem studiu na Invalidovně, tak na dvou festivalech – ve svěžím časném létě v Písku a za lehkého letního deště při kostele Všech Svatých v Hronově. Dva muži a dvě krásné ženy Světlany si kladli na kraji řeky, na kraji fiktivního toku Sázavy otázky – co udělat? co se má udělat? co se po mně vlastně chce? jak to udělat, aby to bylo dobře? Kromě otázek se Světlany také hodně smály a radostně vyskakovaly a pískały.

Dešťová hůl

Hra s anotací „několikerá cesta z Budějovic do Lešic a zpět ve stopě stejnojmenného románu Jiřího Hájíčka“ měla premiéru v červnu. Kromě toho, že se jí zúčastnil autor předlohy, měla díky vysokým teplotám zcela speciální provedení – první část představení se odehrála venku před studiem, teprve po přestávce se hrálo klasicky v sále.

Hra se například ptá: Kdo je dneska indián? Ten, kterej na ničem nelpí? Ten, kterej jezdí na motorce? Ten, kterej má s Terezou docela hezkej život? Ten, kterej se žádný ráno neprobudí jako někdo jinej? Hrají a jednají v různých alternacích vždy jeden muž (nеспavostí trpící Zbyněk) a dvě ženy (městská Tereza a vesnická Bohuna).

Motýlí ú-křik

V prosinci jsme provedli premiéru hry Motýlí ú-křik (ú-grotesky inspirované románem Motýlí křik od Jana Tománka). V tomto konspiračním, inspiračním a expiračním ú-thrilleru ze současné Prahy a luxusního alpského ú-hotelu pojednávajícím o svízelném ú-dělu člověka tahajícího za nitky tohoto světa jednají 2 muži a 4 ženy. Hra neobsahuje žádná intermezza (smajlík).

Inspirace literaturou

Dlouhodobým programem Divadla Kámen je nechat se volně inspirovat nejsoučasnejší českou literaturou. Toto inspirování je velice volné. Zatím jsme se zabývali romány Jáchyma Topola, Jiřího Hájíčka a Jana Tománka. Dalším románem, na základě kterého (velmi) pomalu rozpracováváme novou inscenaci, bude Můj bratr mesiáš. Napsal ho Martin Vopěnka.

Intermezza

Hry Poříčská madona a Dešťová hůl jsou konstruovány tak, že obsahují 6-7 krátkých intermezz, které při každém uvedení provádí jiný host. Hostem může být umělec libovolného oboru (tanec, hudba, literatura, výtvarno, ...), teoretik (filozof, teoretik umění, ...), kdokoli se zajímavými zkušenostmi, dovednostmi, přístupy. Našimi hosty během roku 2021 postupně byli jazzové trio TROISS, historik umění Jakub Synecký, tanečnice Vanessa Anna a DJ Zdeněk Vejvoda, dokumentaristka Gabriela Kontra, muzikant Vladimír Mikulka, MUDr. Jozef Hrušovský – Nijo, právník Tomáš Nielsen, katolický kněz Jan Kunert, improvizátoři Jana Machalíková a Jakub Troják, spisovatel Jiří Hájíček, náčelník a plavec Jan Nevřkla.

Poříčská madona
(foto Kristýna S)

Mezinárodní projekt

Dešťová hůl je prvním větším mezinárodním projektem v naší produkci. Díky tomu, že je podpořen grantem z Islandu, Lichtenštejska a Norska v rámci fondů EHP, můžeme zahrát i několik představení (v Praze a v Tromso) s kolegyněmi z arktického Norska – sestrami Haugenovými.

otázka

pro režiséra:

Petře O, kdy a kde se zrodila myšlenka vytvořit inscenaci inspirovanou knihou Jiřího Hájíčka DEŠTOVÁ HŮL? Znal jsi tvorbu Jiřího?

Snažím se sledovat nové české knihy, protože mě to baví a také to mám v náplni práce – Kámen má dlouhodobý záměr nechávat se inspirovat nejsoučasnější českou literaturou. Nestihnu přečíst ani zdaleka všechno. O Jiřím H jsem povšechně věděl, že existuje a píše, různí lidé mi ho doporučovali, obecně je dost známý a tužil jsem, že jeho věci čtou hledající lidi.

Dešťová hůl pro mě byla jeho prvním románem – začal jsem záměrně od tehdy nejnovějšího (od té doby už vydal jeden další – Plachetníci na vinětech). Zaujaly mě indiánské motivy. Ale hlavně: pochopil jsem, že je to o něčem hrozně podstatném, co ani neumím přesně definovat. Na povrchu je to celkem klasický „vztahový“ román, ale pod povrchem to bublá.

Když se mi nějaká kniha líbí, je ještě potřeba, aby se mi zjevila její divadelní podoba. Musím vidět nebo aspoň mít pocit, že vidím, jak to bude na jevišti vypadat, jak tam budou rozležené síly, rytmy, barvy a tak. U Dešťové

hole se ta vize zjevila, když mě napadlo, že Zbyněk bude mít motorku.

Potom je ještě potřeba vyřešit několik dalších otázek. Například jestli autorovi nebude vadit, že jeho text použijeme svým typickým poněkud bezohledným způsobem. Jiří H byl od začátku k zacházení se svým dílem velmi vstřícný. Když připravuji hru, obvykle nepotřebuji mnoho konzultací, ale to málo, které se mi hodilo, mi ochotně a příjemně poskytli. A jeli jsme spolu a s kolegy z divadla na tematický výlet na jihočeská blata kolem Chelčic, Vodňan a Libějovic, a plánujeme další výlety, a celkově je to nějak radostné tvoření a tak.

Jiří Hájíček byl při jedné z Dešťových holí v roli hosta provádějícího intermezza

další otázky

Otázka pro Kateřinu P, manažerku projektu Dešťová hůl:

Katko, co je tvůj největší radostí při spolupráci na Dešťové holi jako mezinárodním projektu?

V projektu mám mnoho radostí, větších či menších. Třeba sama spolupráce se všemi lidmi na projektu, od umělců po úředníky, je velkou radostí. Když věci "zapadnou" a objeví se možnosti, objeví se cesta, je to radostí. Objevení spousty aha momentů o sobě je radostí. Když o projektu mluvím s jinými lidmi a vidím, že se diví, jak něco takového může vzniknout, jen tak, u kafe, je to radostí. Podpoření kulturního projektu v dobách nejistých je (nejen pro mě) radostí.

Kdo je dneska indián?

Tuto otázku, která se prolíná, možná i jako nejvýraznější z vyslovitelných otázek, celou Dešťovou holí, jsme položili lidem v rámci „Postřehů DK“, jež zpravidla každý měsíc rozesíláme e-mailem. Zde jsou vybrané odpovědi:

Indián je dnes ten, kdo sveřepě střeží své indiánské území po předcích.

Indián je koloniální označení. Půda dnešního Indiána je všude a nikde.

Má uctivý vztah k nějakému kusu přírody: bizonovi, louce, řece atd.

Odpovídá na to vaše hra. Tato otázka má ve hře mnohem větší význam než v původním románu.

rozhovor

s Jiřím Hájíčkem, spisovatelem, básníkem, autorem románu Dešťová hůl:

Jirko, napsal jsi dost poezie, povídek, románů. Kolikrát se ti už stalo, že se tvým textem nechal inspirovat nějaký filmař, divadelník, (sochař, ...)?

Dvě divadelní adaptace mých románů vznikly v Jihočeském divadle v Českých Budějovicích – Rybí krev a Selský baroko. Na zdejší scéně se reprizují ještě letos. Zfilmovaný pro kina byl román Zloději zelených koní. Vznikly také rozhlasové adaptace některých románů a povídek. Napsal jsem taky několik písňových textů na CD Luboše Pospíšila „Poesis beat“, tam byla inspirace oboustranná, jeden text Luboš zhudebnil, a dva texty jsem psal do hotových melodií. Jinak obecně existuje tak zvaná literární turistika, pokud se to dá považovat za inspiraci literaturou, že občas se mi ozve někdo, že by se chtěl podívat na místa, kde se odehrávají mé romány. Třeba k Temelínu, kde stávaly zbourané vesnice. Jednou za mnou takhle přijela celá třída jednoho gymnasia z Prahy i s profesorem literatury.

Baví tě tato odvozená tvorba?

Těší mě, že někoho moje knihy inspirují a dávám tvůrcům volnou ruku. Beru to tak, že adaptace je samostatné umělecké dílo. Prozatím jsem odmítl nabídky adaptovat své knihy sám, ale minulý rok jsem si řekl, že to zkusím, takže pracuji na filmovém scénáři pro televizi právě podle románu Dešťová hůl.

V Dešťové holi jsou ústředními dámskými postavami Zbyňkova manželka Tereza a jeho dávná láska Bohuna. Je něco pravdy na tom, že obě dohromady tvoří nějakou komplexní, všestrannou dnešní ženu?

Takhle jsem se na to nikdy nedíval. Ty dvě ženské postavy jsou rozdílné a hraje to roli v příběhu, ale nenapadlo mě představovat si je nějak prolnuté nebo zkombinované dohromady. Ale myslím, že pro obraz „komplexní ženy“ by těch typů ženských postav musel být celý zástup.

V Dešťové holi se vyskytuje postava Josefa Rajtara, sebevědomého a slizkého

místního politika. Znáš jeho předobraz? Nebo je „jen“ syntézou tvých zkušeností?

Pepík Rajtar mě vyloženě bavil, když jsem ho psal. Promítám si do postav své zkušenosti a někdy i konkrétní lidi, které znám, zbytek je fabulace. Vsadím se, že kdyby starosta Rajtar vyšel z knihy a obživnul, že by celkem dobře zapadl do reálného života a nikdo by ho nepodezíral, že je to románová postava.

V Dešťové holi i jiných tvých textech je scénou děje často vesnická tancovačka nebo hospoda. Můžeš o venkovských tancovačkách něco poznamenat?

Já pocházím z vesnice a hospoda byla vždycky důležitým místem setkávání. Jednu taneční zábavu z konce 80. let jsem ztvárnil do povídky a když jsem pro ni hledal název, vzpomněl jsem si na písničku svého oblíbeného hudebníka Luboše Pospíšila „Vzpomínka na jednu venkovskou tancovačku r. 1966“. Text napsal kdysi Ladislav Kantor, ta písnička je na Pospíšilově debutovém albu „Tenhle vítr jsem měl rád.“ Inspiroval jsem se tím názvem, je krásně melodický, trochu jsem ho pozměnil, takže ta povídka se jmenuje „Vzpomínky na jednu vesnickou tancovačku r. 1986“. Poprvé vyšla koncem 90. let v časopise Revolver revue a nakonec dala i název výboru povídek, který vyšel o mnoho let později.

Jirko, mimo jiné rád píšeš haiku. Nezkusil bys napsat haiku o svých pocitech po shlédnutí Dešťové hole v Kamenu?

Žárovky chladnou a prach se usazuje po představení

Jiří Hájíček s věžemi Temelína v pozadí